

Utrikesutskottets yttrande

1981/82: 1 y

om ett internationellt sjöfartsuniversitet

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har den 1 september beslutat bereda utrikesutskottet tillfälle att avge yttrande över motionerna 1980/81:258, 856, 1306, 1323, 1461, 1490, 1692 och 1698 angående inrättande av ett internationellt sjöfartsuniversitet i Sverige. Trafikutskottet har erhållit samma remiss.

Utskottet

Utskottet vill begränsa sitt yttrande över ifrågavarande motioner till att avse dels biståndspolitiska synpunkter på förläggningen till Sverige av ett internationellt sjöfartsuniversitet som huvudsakligen skulle betjäna u-länderna, dels frågan om möjligheten att utnyttja svenska biståndsmedel för detta ändamål.

Enligt vad utskottet inhämtat har tanken på att i Sverige upprätta ett internationellt sjöfartsuniversitet med inriktning på u-länderna sin upprinnelse i att SIDA i samarbete med FN:s sjöfartsorganisation IMCO genomfört några kortare sjöfartsseminarier i bl. a. Malmö för deltagare från u-länderna. Vid det senaste av dessa seminarier i november 1980 uttalade sig kursdeltagarna i en resolution till förmån för upprättandet av ett internationellt sjöfartsuniversitet i Malmö. Förslaget har sedan drivits vidare inom IMCO och organisationens generalsekreterare har diskuterat det med företrädare för svenska regeringen, som nu bereder ärendet. Några utförliga planer för det tilltänkta sjöfartsuniversitetets utformning och inriktning föreligger ännu inte, liksom ej heller någon kostnadskalkyl.

I det internationella biståndssamarbetet med u-länderna har sedan många år en huvudprincip varit att utbildningsprojekt och andra insatser som u-länderna avses dra nytta av bör förläggas till u-länderna själva. Endast på så sätt, har det ansetts, kan projektverksamheten pågå i sin naturliga miljö och de rätta lokala spridningseffekterna uppnås. Det var bl. a. av det skälet som Sverige i sin egen biståndsverksamhet tidigt upphörde med att förlägga utbildning av u-landsstudenter här. Ett ytterligare skäl till denna ståndpunkt var att u-landsstudenter i Sverige först behöver tillbringa åtskillig tid med att lära sig svenska språket och svenska förhållanden, till begränsad nytta för deras framtida verksamhet.

Om därför en utbildningsinstitution för u-länderna skall förläggas till ett i-land – och därtill ett i-land med ett litet språk som svenskan – bör enligt utskottets mening särskilda skäl tala för det. Det kan exempelvis vara fråga

om en utbildning som på grund av brist på lärare eller på teknisk infrastruktur inte lämpligen kan ligga i något u-land.

Vad gäller det nu föreslagna sjöfartsuniversitetet bör det enligt utskottets åsikt vara utslagsgivande vad u-länderna själva anser, dels om behovet av ett internationellt universitet för sjöfartsfrågor över huvud taget, dels det rimliga i att förlägga det till Sverige. För att en avvägning mellan olika angelägna u-landsinsatser skall kunna äga rum bör vidare u-ländernas intresse för det nu aktuella sjöfartsuniversitetet inte bara komma till uttryck i sjöfartsorganisationen IMCO utan även klart manifesteras förslagsvis i FN:s utvecklingsorgan UNDP.

Två av motionerna föreslår vidare att svenska biståndsmedel skall kunna komma till användning vid finansieringen av ett sjöfartsuniversitet i Sverige. Utskottet vill erinra om att det är en etablerad princip såväl i det svenska bilaterala biståndet som i FN-biståndet att mottagarländerna själva bör ha ett avgörande inflytande över biståndsmedlens användning. U-ländernas eventuella intresse för ett sjöfartsuniversitet bör därför även ta sig uttryck i en villighet att delta i finansieringen av det, exempelvis genom att de föreslår att en del av UNDP:s resurser tas i anspråk för ändamålet. Det bör inte heller vara uteslutet att berörda u-länder utnyttjar sitt på bilateral väg erhållna bistånd för att medverka i finansieringen.

Först när dessa förutsättningar är uppfyllda kan enligt utskottets uppfattning ett svenskt direkt deltagande i finansieringen kunna övervägas. Enbart det förhållandet att lokaler finns tillgängliga i Malmö bör inte få styra den svenska inställningen. Självfallet bör inte heller svenska regionalpolitiska överväganden tillmätas någon avgörande betydelse i en fråga av denna art.

Med hänvisning till vad som ovan anförts avstyrker utskottet för sin del motionsyrkandena i de här berörda avseendena.

Stockholm den 27 oktober 1981

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Allan Hernelius (m), Torsten Bengtson (c), Sture Palm (s), Olle Göransson (s), Ingrid Sundberg (m), Gunnel Jonäng (c), Carl Lidbom (s), Linnea Hörlén (fp), Axel Andersson (s), Sten Sture Paterson (m), Rune Ångström (fp), Anita Modin (s), Stig Gustafsson (s), och Inga-Britt Johansson (s).